

Adviescollege Rechtspositie Politieke Ambtsdragers
Postbus 556
2501 CN Den Haag

Onderwerp: reactie concept-advies

Den Haag, 4 juni 2024

Geachte leden van het Adviescollege,

Wij danken u voor het toesturen van het concept-advies over de periodieke herijking van de arbeidsvoorwaarden van politieke ambtsdragers en de gelegenheid om te reageren. Hieronder volgt onze reactie:

- Wij ondersteunen de conclusie om periodiek te kijken naar de arbeidsvoorwaarden van politieke ambtsdragers. Uit ervaring weten wij hoe ingewikkeld het proces is als er ad hoc besluiten genomen moeten worden; immers hebben de Statenleden ruim 20 jaar geen verhoging gehad van de vergoeding en is uiteindelijk recent verhoogd na een langdurig proces. De economische crisis was in het verleden een struikelblok om de toenmalige voorgestelde verhoging door te voeren.
- Het is positief dat de beroepsverenigingen worden betrokken in de periodieke beoordeling en zullen hier gehoor aan geven. De vragen bij de criteria voor herijkingsgronden zijn voor ons herkenbaar en nagenoeg volledig.
- De aantrekkelijkheid van het politieke ambt op decentraal niveau staat fors onder druk. Uit exit-onderzoeken onder vertrekkende Statenleden blijkt dat de privé-werk balans vaak een reden is om uit de politiek te stappen. Elke periode vertrekt ruim 2/3 van de Statenleden en hebben slechts één periode zitting in Provinciale Staten. Tussentijds vertrekken ook nog eens 20-25% van de Statenleden. Hiermee wordt het collectief geheugen van de Staten fors aangetast en heeft de democratie ook te lijden, omdat een Statenlid gemiddeld 2-3 jaar nodig heeft om de politieke omgeving eigen te maken en effectief te zijn. De vergoeding voor het politieke werk is eveneens een reden voor Statenleden om af te haken, omdat zij financieel in moeten leveren ten opzichte van een betaalde baan. Deze scheefgroei is iets rechtgetrokken bij de laatste verhoging begin 2024 maar is nog steeds aan de orde. De lage vergoeding voor commissieleden (per vergadering) is eveneens een punt van zorg.
- Het vijfde criterium, aanpassing laten gelden voor alleen opvolgers, is naar onze mening in de praktijk niet haalbaar. De geschiedenis leert dat er lange tijd zit tussen het advies vanuit bijv. een Adviescollege en het daadwerkelijke besluit van het kabinet en de uitvoering door de minister. Timing is een factor gebleken bij het daadwerkelijk besluit in verband met de politieke gevoeligheid. Elke bestuurslaag heeft bovendien weer een ander verkiezingsjaar waardoor de gezamenlijke periodieke herijking lastig uit te kienen is. Het zou uitermate zuur zijn voor politieke ambtsdragers dat er net aan het begin van een nieuwe politieke periode een advies ligt voor verbetering van de rechtspositie en dat zij daar 3 of 4 jaar geen aanspraak op kunnen maken.

- De secundaire arbeidsvoorwaarden onder politieke ambtsdragers verschillen fors. Zo is bijvoorbeeld bij leden van de Eerste Kamer jaarlijks een hoog bedrag waarmee zij voorzieningen kunnen treffen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden. Voor Provinciale Staten is dat een veel lager bedrag en moet dat door elke Provinciale Staten afzonderlijk besloten worden. Daarnaast hebben Eerste Kamerleden recht op diverse kostenvergoedingen die leden van Provinciale Staten niet kennen. Het werk van de Eerste Kamer is deeltijd en te vergelijken met de tijdsbesteding van Provinciale Staten. Bovendien worden Eerste Kamerleden gekozen door Provinciale Staten. In de herijkingsgronden zou opgenomen kunnen worden om periodiek de secundaire arbeidsvoorwaarden van volksvertegenwoordigers te vergelijken en te harmoniseren, omdat het niet uit te leggen is waarom de verschillen zo groot zijn.
- In de processtappen wordt aangegeven dat het Adviescollege een check doet bij de stakeholders. Overwogen kan worden om alle politici in de gelegenheid te stellen om reactie te geven op de startnotitie in een soortgelijk proces van wetsconsultatie waarbij zowel verenigingen als individuen reactie kunnen geven.

Wij wensen u veel wijsheid toe bij het opstellen van het definitieve advies en hopen dat bovenstaande punten terug te zien zijn.

Met vriendelijke groet,
Namens het Bestuur van Statenlidnu,

Drs. J. (Harold) van de Velde, *voorzitter*